

KLAGANDE

Sekretessbelagda personuppgifter

MOTPART

Socialnämnden i Kungsörs kommun
736 85 Kungsör

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Uppsalas dom den 16 mars 2010 i mål nr 1531-10, se bilaga A

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver underinstansernas avgöranden och förklarar klaganden berättigad till personlig assistans enligt 9 § 2 LSS. Målet visas åter till Socialnämnden i Kungsörs kommun för beräkning av omfattningen av klagandens behov av personlig assistans.

YRKANDEN M.M.

Klaganden överklagar förvaltningsrättens dom. Hon yrkar att hon ska beviljas personlig assistans och att målet ska återförvisas till Socialnämnden i Kungsörs kommun för ny utredning av insatsens omfattning. Till stöd för sin talan anför hon i bl.a. följande. Hon är nu tolv år gammal. Föräldraansvaret har därmed upphört med avseende på personlig assistans, se rättsfallet RÅ 1997 ref. 23. Hon behöver hjälp med samtliga grundläggande behov, vilket visas av intyg och utlåtanden. Hjälpen kan inte anses vara sådan att den handlar om mer allmänna motiverings-, tillsyns- eller aktiverande insatser. Det finns inte någon nedre tidsgräns avseende omfattningen av hjälpbehoven, men omfattningen har betydelse för rätten till insatsen, se prop. 1992/93:159 s. 175. Av rättsfallet RÅ 2009 ref. 57 framgår att det ska göras en samlad bedömning med hänsyn till om det stöd som behövs är av mycket privat eller integritetskänslig karaktär eller om det förutsätter någon specifik kompetens samt i vilken omfattning hjälpbehoven föreligger. Kammarrätten i Stockholm har i dom den 16 mars 2010 i mål nr 6332-09 konstaterat att en förälder inte omfattas av föräldraansvar för att hjälpa en tioåring att kommunicera. – Hon bifogar ett intyg utfärdat den 24 november 2010 av _____, överläkare och professor vid Akademiska Barnsjukhuset i Uppsala.

Socialnämnden i Kungsörs kommun bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Av rättsfallet RÅ 1997 ref. 23 kan utläsas att en viss omfattning av stöd till ett tolvårigt barn finns även i normala fall. Klaganden går numera på fritids fyra dagar i veckan mellan ca. kl. 13.30–17.00. Skolan och fritids svarar, och kommer att svara, för en stor del av det dagliga livets behov av stöd under arbetsveckan. – Kommunikation räknas inte inom området för föräldraansvar då klaganden är i åldern där hon förväntas kunna kommunicera. Klaganden kommunicerar gärna men har behov av stöd i mer krävande tillfällen. Behovet av stöd kan inte anses vara så stort att det sammantagna behovet motiverar insatsen personlig assistans.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämplig lagtext och tillämpliga förarbetsuttalanden framgår av förvaltningsrättens dom.

I intyg utfärdat den 24 november 2010 av _____, överläkare och professor vid Akademiska Barnsjukhuset i Uppsala, anges bl.a. följande. Klaganden har ett typiskt syndrom med svår utvecklingsstörning och en oförmåga att kommunicera med tal, utan enbart med tecken. Hon är farig och okoncentrerad och kräver ständig passning. Hon måste ha hjälp med det mesta vad gäller ADL såsom att klä på sig, äta eller gå på toaletten.

Kammarrätten gör följande bedömning.

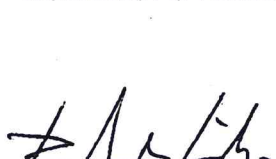
I målet är ostridigt att klaganden tillhör personkretsen i 1 § 1 LSS. Det kammarrätten har att ta ställning till är om klagandens behov är sådana att de grundar rätt till personlig assistans enligt LSS. Kammarrätten finner därvid att prövningen ska omfatta klagandens rätt till personlig assistans från och med tidpunkten för socialnämndens beslut, dvs. den 3 mars 2009, till och med tidpunkten för meddelandet av denna dom (jfr rättsfallen RÅ 2000 ref. 11 och RÅ 2010 ref. 17).

Klaganden, som nu fyllt tolv år, var vid tidpunkten för socialnämndens beslut tio och ett halvt år gammal. Regeringsrätten har i rättsfallet RÅ 1997 ref. 23 konstaterat att ett friskt tolvårigt barn får anses ha behov av hjälp med de grundläggande behoven i den mening som avses i 9 a § LSS endast i begränsad omfattning. Mot bakgrund av det nämnda rättsfallet finner kammarrätten att det vare sig vid ansökningstillfället eller vid nu aktuell prövning är möjligt att med hänvisning till föräldraansvaret bortse från någon större del av den tid som krävs för att tillgodose klagandens grundläggande behov. Vad avser hjälp med kommunikation har Regeringsrätten i rättsfallet RÅ 2010 ref. 17 dessutom uttalat att en nioåring utan funktions-

hinder inte behöver sina föräldrars medverkan för att kommunicera med sin omgivning i vanliga sociala situationer och att något föräldraansvar som skulle beaktas vid bedömningen av den där klagandens behov av hjälp med kommunikation därför inte fanns. Beträffande hjälp med kommunikation kan därför, enligt kammarrättens mening, i nu aktuellt mål något föräldraansvar inte sägas föreligga alls.

Vad därefter gäller klagandens hjälpbehov som sådant anser kammarrätten, mot bakgrund av utredningen i målet samt vad som angetts ovan om föräldraansvaret, det utrett att klaganden har ett behov av hjälp med sin personliga hygien, att klä av och på sig samt att kommunicera med andra i en sådan omfattning och på ett sådant sätt (jfr rättsfallet RÅ 2009 ref. 57) att hon har rätt till personlig assistans enligt LSS. Det kan däremot inte anses utrett att klaganden behöver hjälp med måltider på ett sådant sätt att hjälpen ifråga är att se som ett grundläggande behov. Det får ankomma på nämnden att beräkna omfattningen av klagandens behov av personlig assistans.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Per Anders Lindgren
lagman
ordförande

Madelaine Tunudd
kammarrättsråd

Anne Olsson
tf. assessor
referent

KLAGANDE

Sekretess, se bilaga 1

Ställföreträdare: Sekretess, se bilaga 1

MOTPART

Socialnämnden i Kungsörs kommun
736 85 Kungsör

ÖVERKLAGAT BESLUT

Socialnämnden i Kungsörs kommuns beslut den 3 mars 2009

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Länsrätten i Västmanlands län har upphört den 15 februari 2010. Ej avgjorda mål har överförs till Förvaltningsrätten i Uppsala. Länsrättens mål nr 730-09 har därvid fått nytt målnummer, se ovan.

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 1670

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1853	Kungsgatan 49	018-16 73 00	018-16 73 43	måndag - fredag
751 48 Uppsala		E-post: forvaltningsratteni uppsala@dom.se		08:30-12:00 13:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Socialnämnden i Kungsörs kommun (nämnden) avslog ansökan om personlig assistans med motivering att sökanden inte bedöms ha så stora och omfattande behov att hon har rätt till den sökta insatsen.

Sökanden överklagar beslutet och yrkar att hon ska beviljas personlig assistans. Till stöd för överklagandet anför hon i huvudsak följande. Hon har en svår utvecklingsstörning. Hennes funktionshinder gör att hon har ett omfattande behov av stöd och hjälp avseende stimulering av språklig, motorisk, perceptuell och socialt/känslomässig utveckling. Hennes hjälpbehov överstiger klart ett normalt föräldraansvar. Dessutom är hennes pappa svårt funktionshindrad vilket gör familjesituationen svårt och att en stor belastning ligger på hennes mamma. Försäkringskassan bedömde i mars 2009 hennes grundläggande behov till 13,67 tim/vecka. Psykologtester från 2004 och 2007 samt läkarutlåtande från 2009 återopas.

Nämnden bestrider bifall och anför att sökanden utifrån kommunens och Försäkringskassans utredningar inte kan anses ha ett omfattande eller stort behov av hjälp och stöd med sina grundläggande behov och därmed inte rätt till personlig assistans.

Sökanden uppger i svaromål att endast hennes grundläggande behov framgår av Försäkringskassans utredning och att det tillkommer behov därutöver. En fullständig ADL-utredning bör göras om kommunen är tveksam till sökandens vårdbehov.

DOMSKÄL

Av 7 § LSS framgår bl.a. följande. Personer som tillhör lagens personkrets har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Av 9 § 2 LSS framgår att insatser för särskilt stöd och service bl.a. är biträde av personlig assistans eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt lagen (1993:389) om assistansersättning.

Av 9 a § LSS framgår bl.a. följande. Med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Av förarbetena till 9 § LSS framgår bl.a. följande. Den enskilde ska ha ett klart behov av personlig assistans i de situationer de är frågan om. Den funktionshindrade ska ha behov av assistans för att kunna klara sådana mycket personliga angelägenheter som den personliga hygien, att inta måltider, att kommunicera med andra. Insatsen bör således vara förbehållen krävande eller i olika avseende komplicerade fall. Något krav på att stödbehovet ska ha en viss tidsmässig omfattning föreligger inte. Dock har tidsfaktorn självfallet betydelse. Ju större stödbehov i tid som föreligger desto mer talar omständigheterna för att rätt till biträde av assistent föreligger (prop. 1992/93:159 s 174 f).

Av förarbetena till 9 a § LSS, som utgör ett förtydligande av vad som avses med personlig assistans framgår bl.a. följande. Det bör klargöras att personlig assistans skall avse individuellt anpassade hjälpinsatser åt den som på grund av sitt funktionshinder behöver praktisk hjälp i vardagliga situationer. Klargörandet innebär att det främst är personer med fysiska funktionshinder och med de mest omfattande behoven som blir berättigade till insatsen personlig assistans. Personer som helt eller i stor utsträckning själva klarar av att på egen hand sköta sina personliga behov och som enbart har behov av motivations- och aktiveringsinsatser bör inte ha rätt till personlig assistans. Så bör kunna vara fallet i situationer där karaktären och omfattningen av det psykiska funktionshindret ställer krav på sådan

praktisk hjälp som är en förutsättning för att den enskildes grundläggande behov skall kunna tillgodoses (prop. 1995/96:146 s. 13).

Av utredningen i målet framgår bl.a. följande. Sökanden har diagnosen utvecklingsstörning. Hon bor med sina föräldrar och två yngre syskon i lägenhet. Hon går i särskolan mellan 7.30-14.30, men kommer ibland inte hem förrän vid 16 tiden beroende på hur många barn som åker med skoltaxin. Hon talar sparsamt i meningar om 2-3 ord på såväl modersmålet som svenska. Det är inte alltid som föräldrarna förstår henne. Hon använder även stödtecken. Hon behöver hjälp att torka sig efter toalettbesök och ibland inträffar olyckor. Hon tränar att klara sig vid dusch men måste avslutningsvis ha hjälp för att det ska bli ordentligt gjort. Hon får hjälp med av och påklädning för annars vänder hon kläderna fel och måste ha hjälp att rätta till dem. Hon klarar inte att knyta snören, knäppa knappar eller dra upp dragkedja. Vid måltider får hon hjälp med framplockning, dukning, att bre smörgås, hälla upp, ta för sig och fördela maten. Hon kan inte hantera kniv och gaffel och matas eftersom hon spiller om hon själv ska äta med sked. Hon har inte ro att sitta still och tar en tugga och springer sedan ifrån matbordet och måste föras tillbaka. Näringspulver måste blandas i maten p.g.a. hennes tillväxtproblematik. Hon rör sig obehindrat men har svårt att hitta. Hon tycker om att lyssna på musik och spela dataspel. Hon kan inte hitta på aktiviteter själv och gnäller om hon ska leka själv. Hon har svårt med socialt samspel och behöver någon med vid lek med andra p.g.a. att det uppstår konflikter. Hon kan gråta utan anledning och behöver då avledas. Hon har svårt att komma till ro på kvällen, ibland ligger mamma med henne en stund innan hon somnar. Hon kan komma upp flera gånger under kvällen och även under natten och kan då t.ex. behöva hjälp med toalettbesök. Det är även viktigt att snabbt få henne i säng igen så att hon inte vaknar ordentligt och vill vara uppe. Hon är inskriven vid habiliteringen och kommer att få träning där avseende att klara sin ADL. Via skolan träffar hon logoped en gång/vecka. Vårdbidrag

utgår och Försäkringskassan har beräknat hennes grundläggande behov till sammanlagt 13,67 tim/vecka avseende hygien 8,61, kläder 4,06 och kommunikering 1. Föräldrarna har beräknat hjälpbehovet till 83,125 tim/vecka eller 2 185 tim/halvår.

Av 2004 års utlåtande från _____, leg. psykolog, och 2007 års utlåtande från _____ leg. Psykolog och specialist i pedagogisk psykologi, framgår i huvudsak följande.

En kraftig utvecklingsförsening föreligger inom samtliga områden. Den skolform som tillgodoser behoven är särskolan. En strukturerad pedagogisk miljö med kontinuerligt vuxenstöd behövs.

Av läkarutlåtande för vårdbidrag från överläkare _____ daterat i mars 2005 framgår bl.a. följande.

Genom utvecklingsstörningen och språkstörningen föreligger behov av betydligt mer tillsyn, stöttning och träning än för ett friskt barn i motsvarande ålder. Hon är oberäknelig, kan inte bedöma risker och faror. Hon tränar dagligen åtskilliga timmar främst genom föräldrarnas försorg men med stöd av olika resurspersoner, främst inom barnhabiliteringen. Det rör sig om språk- och talträning, motorikstimuleringen, ridlektioner för att träna balans samt bad flera ggr i veckan.

Av intyg för assistansersättning från överläkare _____, daterat i mars 2009, framgår bl.a. följande.

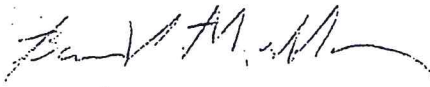
Patienten har en utvecklingsstörning, störd nattsömn, beteendestörning som innebär att hon har mycket svårt att vara still och koncentrera sig på något någon längre tid. Hon kräver hjälp och stöd med alla grundläggande behov inklusive all personlig hygien, av- och påklädning samt ätande. Hon har också en uttalad kommunikationsstörning som gör att hon behöver hjälp och stöd i kommunikationen med omgivningen av personer som känner henne väl.

Förvaltningsrättens bedömning

Det är ostridigt i målet att personkretstillhörighet föreligger enligt 1 § 1 LSS. Frågan i målet är om sökandens hjälpbehov är av den omfattning som berättigar till personlig assistans.

Försäkringskassan har bedömt att de grundläggande behoven uppgår till 13,67 tim/vecka avseende hygien, på- och avklädning och kommunikering. Av utredningen framgår dock bl.a. följande. Sökanden skulle till stor del kunna klara att klä sig själv med vägledning och då behöva hjälp att rätta till kläderna. Hon skulle även behöva hjälp med att knyta snören, knäppa knappar och dra upp dragkedjor. Hon behöver även viss praktisk hjälp avseende hygien för att det ska bli ordentligt gjort. Hon kan äta själv med sked även om det innebär spill. Hon behöver viss praktisk hjälp avseende måltider med att fördela maten, ta för sig och hålla upp. I övrigt har hon ett stort behov av tillsyns- motiverings- och aktiveringsinsatser avseende de nu nämnda grundläggande behoven. I överklagandet har även angetts att hon utgör en fara för sig själv och andra men då den förebragda utredningen inte på något sätt visar på vilket sätt så skulle vara fallet föreligger inte skäl att beakta detta, varför de tillsyns- motiverings- och aktiveringsinsatser som föreligger inte kan anses vara av det slag som berättigar till personlig assistans. Slutligen har sökanden stora svårigheter i språkutvecklingen. Inte heller i denna del finner Förvaltningsrätten att det är visat att språkträningen motiverar särskilda åtgärder utöver det normala föräldraansvaret. Förvaltningsrätten finner vid en samlad bedömning av alla omständigheter i målet att det i förevarande utredning inte har kunnat styrkas att den del av sökandens hjälpbehov som är av sådan art som kan berättiga till personlig assistans är så stort att rätt till insatsen föreligger, trots den av Försäkringskassan beräknade omfattningen av de grundläggande behoven. Vad som anfört i övrigt till stöd för överklagandet föranleder ingen annan bedömning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (Dv 3109/1a)

Bert Åkerblom
rådman

I avgörandet har även deltagit nämndemännen Dan Edlund, Lars Korkman,
Gunilla Thorsell.

Målet har handlagts av Lolita Ekelund

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.* Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen fordras att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att talan prövas eller om det föreligger synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att grund för resning föreligger eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska undertecknas av klaganden eller dennes ombud och ges in i original samt innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, personnummer/organisationsnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.